

soudním rozhodnutím nijak předbíháno. K navrhovanému přerušení řízení až do skončení správního řízení, které bylo podle srovnalého udání stran po podání soudní žaloby již také zahájeno, nebylo a není důvodu, neboť předměty soudního a správního řízení jsou různé a nejsou navzájem povahy předurčující. Pokud pak žalovaný námitkou veřejnosti stezky uplatňuje obranu, že si neosoboval žádnou služebnost k pozemkům žalobců a že nezavdal k žalobě příčinu, nemůže touto obranou zvítěziti, protože jest v rozporu s ostatními jeho procesními úkony. Ve tvrzení žalovaného, že užíval stezky jenom jako veřejné cesty, jest obsaženo uznání žalobního nároku, že žalovanému nepřísluší služebnost stezky a že jest povinen zdržeti se vykonávání této služebnosti. Rozsudkem uznávajícím žalobní nárok nemůže se proto žalovaný pokládati za zkrácena, nýbrž leda odsouzením k náhradě útrat. Tohoto odsouzení mohl se žalovaný uvarovati, po případě sám si zajistiti náhradu útrat tím, že by se byl zachoval podle § 45 c. ř. s., uznal hned při prvním ústním jednání žalobní nárok a obmezil své námitky na tvrzení, že nezavdal k žalobě příčinu. Když se místo toho pustil do sporu, navrhl zamítnutí žaloby a namítal také ještě nedostatek žalobní legitimace, předčasnost žaloby a nedostatek podmínek § 31 náhr. zák., když následkem toho musil býti spor proveden, a o námitkách žalovaného musilo býti jednáno a důkazy provedeny, ale námitky se ukázaly neopodstatněnými, jest odsouzení žalovaného také k náhradě útrat bez ohledu na správnost jeho tvrzení o veřejnosti stezky zákonem odůvodněno. Odsuzující rozsudek odvolacího soudu musil býti potvrzen.

Čís. 10414.

Pojišťovací smlouva.

Dodatečnou lhůtu, již jest podle pojišťovacích podmínek dáti pojistníku, jenž nezaplatil následnou premii v den dospělosti, není počítati ode dne splatnosti premie, nýbrž může býti dána kdykoliv v promlčecí době.

Nezaplacení následné premie v čase dospělosti nemá vliv na trvání smlouvy. Pojistitel ručí nadále za pojistnou příhodu a jest oprávněn nezaplacenou premii kdykoliv zažalovati, dokud tomu nevádí promlčení premie. Žalobě nemusí ani předcházeti upomínka, ani nemusí býti dána dodatečná lhůta, ani výpověď.

Pojistitel musí pojistníka vybídnouti, by platil, jen tehdy, chce-li, by při dále trvajícím prodlení v placení nastalo jeho zproštění z ručení za pojistnou příhodu a zrušení smlouvy. Pojistitel může si, ovšem v mezích promlčecí lhůty, vybrati i dobu, kdy chce takto postupovati. Při upomenutí po době splatnosti nepočítá se lhůta ode dne splatnosti.

Dokud neuplynula dodatečná lhůta, ručí pojistitel za pojistnou příhodu. Zažaluje-li pojistitel pojistnou premii po marném uplynutí dodatečné lhůty, ručí za pojistné období, pro něž premii soudně uplatňuje.

Žalující pojišťovny domáhaly se na žalované firmě zaplacení následných premií, sročních dne 6. září 1928. Žalovaná namítla především, že žalobní nárok jest promlčen, že pojišťovací smlouvy zanikly, jelikož premie splatné dne 6. září 1928, byly zažalovány až dne 11. ledna 1929, tedy po uplynutí celých čtyř měsíců, tudíž opožděně a že dání dodatečné lhůty dne 10. prosince 1928 žalobní nárok neprodloužilo. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto d ů v o d ů: Nesporně jest mezi stranami, že dopis, kterým žalující poskytla žalované dodatečnou lhůtu jednoho měsíce, jest datován 6. prosince 1928 a byl žalované straně doručen dne 10. prosince 1928. Tuto dodatečnou lhůtu nelze počítati ode dne splatnosti premie, nýbrž ode dne poskytnutí této lhůty v promlčecí lhůtě premiové. Žaloba o zaplacení premií nemohla tedy býti podána dříve, než 11. ledna 1929, kdy také podána byla. Ustanovení č. 9 odstavec 3 všeob. pojišťovacích podmínek zní: »Následné premie včetně vedlejších poplatků jsou splatny, není-li nic jiného ujednáno, prvního dne pojišťovacího období, pro něž jsou určeny. Nebylo-li v den splatnosti placeno, budiž pojistník na své útraty písemně vybídnut, by platil, a uvědoměn zároveň o právních následcích dalšího prodlení v placení, při čemž mu určena budiž dodatečná lhůta jednoho měsíce. Tohoto vybídnutí není třeba, byl-li pojistník nejdříve osm dní předem splatnosti písemně upomenut o placení a zároveň uvědoměn o právních následcích prodlení v placení a byla-li mu udělena dodatečná lhůta jednoho měsíce ode dne splatnosti. Prodlévá-li pojistník při uplynutí dodatečné lhůty s placením premie, může pojišťovatel, pokud nebylo zaplaceno, zrušiti smlouvu bez výpovědní lhůty. Za výpověď se pokládá, neuplatní-li se u soudu nárok na premii do tří měsíců po uplynutí dodatečné lhůty. Nastane-li pojistná příhoda po uplynutí dodatečné lhůty a prodlévá-li pojistník v tu dobu s placením, jest pojišťovatel prost závazku plniti, leč by nárok na premii u soudu uplatnil«. Podobné ustanovení jest v § 29 zákona ze dne 23. prosince 1917 čis. 501 ř. zák. o smlouvě pojišťovací. Třebaže tento §, ani §§ 23 a 28 téhož zákona dosud nejsou účinnými, lze k nim přece přihlížeti jako k pomůcce pro výklad obdobného předpisu § 9 všeob. pojišťovacích podmínek, o který v tomto sporu jde. Z tohoto porovnání jest zjevno, že pojišťovatel může poskytnouti měsíční dodatečnou lhůtu k placení následné premie: 1. buď nejdříve 8 dní před splatností (lhůtu počítaje ode dne splatnosti premie), nebo 2. kdykoliv po splatnosti (lhůtu počítaje dnem, kdy pojistník byl o dání lhůty vyrozuměn) až do uplynutí tříleté promlčecí lhůty, stanovené v § 19 zákona o smlouvě pojišťovací, neboť pojišťovací podmínky v souhlasu s § 29 zákona nestanoví pro dobu, do které se po splatnosti premie má dáti dodatečná lhůta k zaplacení následné premie, vůbec žádnou lhůtu. Stanovisko odvolání, že dodatečnou lhůtu jest vždy čítati ode dne splatnosti premie, nemá oporu ve smlouvě (všeob. pojišť. podmínkách) ani v zákoně. Právo pojišťovatelovo k udělení dodatné lhůty není časově obmezeno jinak, leč promlčením pojištění.

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatelka míní, že dodatnou lhůtu, již podle čl. 9. bod 3. jest dáti pojistníku, nezaplatil-li následnou premii v den dospělosti, jest počítati ode dne dospělosti premie, kdežto odvolací soud zastává názor, že může býti dána kdykoliv v promlčecí době. Dovolání nelze přisvědčiti. Sporný čl. 9. má v bodě 3. ustanovení o účincích nezaplacení následné premie včas. Jeho ustanovení jsou v podstatě shodná s předpisy § 29 zák. o pojišťovací smlouvě a proto lze těchto předpisů, ač § 29 ještě nenabyl účinnosti, použití k výkladu čl. 9, jak činil odvolací soud a jak činí i dovolání. Nezaplacení následné premie v čase dospělosti nemá o sobě vliv na trvání smlouvy. Pojistitel ručí i na dále za pojistnou příhodu a jest oprávněn, nezaplacenou premii kdykoli zažalovati, dokud tomu nevadí promlčení premie (§ 19 zák. a sml. poj). Žalobě nemusí ani předcházetí upomínka, ani nemusí býti dána dodatečná lhůta, ani výpověď. Jinak se má věc, chce-li se pojistitel pro pojistníkovu liknavost zprostiti ručení nebo smlouvy. Jen tento případ upravuje čl. 9 bod 3 § 29. Tento předpis nechce ulehčiti pojistníku, by se mohl vymknouti z platné smlouvy, nýbrž chce ho chrániti před následky jeho prodlení v placení následných premií, pokud to devolují oprávněné zájmy pojistitelovy. Práví-li se ve čl. 9 bod. 3, že, nebyla-li následná premie zaplacená v den dospělosti, jest pojistníka vybídnouti, by platil atd., neznamená to, že pojistitel musí v každém případě tak postupovati, nezaplatí-li pojistník včas následnou premii, nýbrž, že musí tak postupovati, chce-li, by při dále trvajícím prodlení v placení nastaly následky, ve čl. 9 v jeho prospěch stanovené, totiž jeho zproštění z ručení za pojistnou příhodu a zrušení smlouvy (sb. n. s. č. 6016, 9591; Hermann-Otavský: Pojišťovací právo str. 235, 236; Ehrenzweig: Die Rechtsordnung der Vertragsversicherung str. 101). Pojišťovací podmínky neustanovují, v které době po splatnosti následné premie musí pojistitel pojistníka upomenouti s poučením o právních následcích dalšího prodlení se stanovením dodatné lhůty. Tak, jako pojistitel může si vybrati případy, v nichž chce použití ustanovení čl. 9 bod 3, může si vybrati též dobu, kdy chce postupovati podle těchto ustanovení, ovšem v mezích promlčecí doby. Není to ke škodě, nýbrž ve prospěch pojistníka, čím více mu pojistitel poskytne času, by odčinil své prodlení (Ehrenzweig: Die Rechtsordnung der Vertragsversicherung str. 101; sb. n. s. čís. 9155). Dovolatelka poukazuje k ustanovení čl. 9 bod 3 § 29, podle něhož může pojistitel uplatniti následky pojistníkovy prodlení ve svůj prospěch i tehdy, když vybídl pojistníka osm dní přede dnem splatnosti k placení a udělil mu dodatečnou lhůtu jednoho měsíce ode dne splatnosti. Míní, že jako v tomto případě jest počítati lhůtu ode dne splatnosti, jest tomu tak i při upomenutí po dni splatnosti. Jest na omylu. Z motivů k § 29 str. 42 zřejmě vyplývá, že jde tu o ustanovení ve prospěch pojistitele. Poněvadž se však předpokládá, že pojistitel zhusta nebude ani s to, by ihned po splatnosti premie zaslal liknavým pojistníkům písemné upomínky s právním poučením a s ustanovením dodatečné lhůty, a poněvadž by se tím dodatečná lhůta, která by pojistníku vskutku byla poskytnuta, příliš prodlužovala, dovolil mu zákon, by

kvalifikované upomínky zaslal již před splatností premie a počítal dodatečnou lhůtu od její splatnosti. Nenasvědčuje tedy tento předpis správnosti právního názoru dovolatelky, nýbrž dotvrzuje naopak správnost právního názoru odvolacího soudu. Není ani pravda, že podle tohoto názoru může být pojistník nucen, by platil premii, kdežto pojistitel by byl prost ručení za pojistnou příhodu, což by se podle mínění dovolatelky přičilo dobrým mravům. Dokud neuplynula dodatečná lhůta, daná pojistníkovi podle čl. 9, ručí pojistitel za pojistnou příhodu. Uplynula-li marně, jest ovšem pojistitel prost ručení, ale nemůže také nutiti pojistníka, by zaplatil premii, aniž by nastalo znovu jeho ručení za pojistnou příhodu. Jest sice oprávněn zažalovati premii do tří měsíců po uplynutí lhůty, avšak, učiní-li tak, ručí za pojistné období, pro něž premii soudně uplatňuje.

Čís. 10415.

Pojišťovací smlouva.

Pojišťovna nebyla vzhledem k ustanovení pojišťovacích podmínek oprávněna odstoupiti od pojišťovací smlouvy, neměla-li nesprávně nebo neúplně udaná okolnost vliv ani na dostavení se pojistné příhody ani na rozsah plnění, k němuž byla pojišťovna zavázána, aniž se pojistník nebo pojištěný dopustil obmyslnosti.

»Obmyslností« v pojišťovacím právu jest úmysl způsobiti pojišťovně škodu.

(Rozh. ze dne 29. prosince 1930, Rv I 1053/30).

G. byl pojištěn u žalované pojišťovny na život, pojištěný peníz bylo vyplatiti žalobci. G. byl usmrčen při automobilovém neštěstí. Žalobě o vyplacení pojistného peníze procesní soud první stolice vyhověl. D ů v o d y: Žalovaná pojišťovna tvrdí, že není povinna vyplatiti žalobci pojistný peníz, poněvadž podle § 8 pojišťovacích podmínek měla právo od smlouvy ustoupiti, což také učinila. Při vyšetřování příčiny smrti zjistila, že byl silným pijákem, přes to však tuto okolnost při lékařském pojišťovním vyšetřování zamlčel a naopak uvedl, že pije denně nejvýše 1 až 2 sklenice piva, ačkoliv již tehdy pil velké množství piva, vína i likérů. Kdyby byly tyto okolnosti straně žalované bývaly při podání návrhu na uzavření pojištění známy, nebyla by pojistku uzavřela, protože měla žalovaná strana právo ve smyslu čl. 8. podmínek od smlouvy ustoupiti, což také dopisem ze dne 6. srpna 1929 učinila. Strany dohodly se o tom, že G. na otázku v dotazníku: »mnoho-li a jaké líhové nápoje průměrně denně požíváte?« odpověděl slovy: »1 až 2 sklenice piva«. Jak z nesporných všeobecných pojišťovacích podmínek vychází na jevo, může podle čl. 8 pojišťovna, odpověděl-li pojistník nebo pojištěný při uzavření smlouvy nesprávně nebo neúplně na otázky o závažných okolnostech nebezpečí, jež mu byly určité a přesně dány v dotazníku nebo jinakou písemnou formou, od smlouvy odstoupiti. Týž článek však uvádí dále pod 4. výslovně, že odstoupení jest vyloučeno,